

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Vår dato:

02.09.2022

Vår ref:

2022/5737

Deres dato:

Deres ref:

200707230-67

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Thomas Møller, 74 16 81 26

Høringsuttalelse til søknad om utsatt byggefrist for Grønlielva kraftverk - Nærøysund kommune

Statsforvalteren vil innledningsvis beklage at vi ikke har overholdt høringsfristen i denne saken. Dette har sammenheng med tekniske problemer i vårt saksbehandlingsverktøy som tok flere dager å få rettet.

Norsk Grønnkraft AS har søkt NVE om forlenget byggefrist for Grønlielva kraftverk med fem år, til 20.10.2027. Selskapet fikk konsesjon til å bygge kraftverket 20.10.2017. NVE ønsker tilbakemelding dersom det har oppstått noen nye forhold siden saken var behandlet i 2017 og som kan være av betydning for konsesjonen.

Landbruk

Vi har ingen landbruksfaglige merknader til at det gis utsatt byggefrist.

Reindrift

Området ligger innenfor Nordland reinbeiteområde og vi har derfor innhentet reindrifsfaglig uttalelse fra Statsforvalteren i Nordland som gjengis i den videre teksten.

I opprinnelige uttalelse fremmet Statsforvalteren i Trøndelag innsigelse til tiltaket, med følgende begrunnelse;

«Tiltaket er i strid med reindriftslovens § 22 om stenging av flyttlei. I tillegg representerer tiltaket nye arealbeslag og tilrettelegging for ferdsel inn i et viktig reinbeiteområde. Videre er innsigelsen begrunnet med at det samlede utbyggingstrykket mot særlig vårbeiteområdene for Voengelh Njaarke reinbeitedistrikt er svært høyt, samtidig som man har svært liten oversikt over sumvirkningene tiltakene totalt sett representerer. På bakgrunn av dette er det viktig at føre-var prinsippet legges til grunn for arealforvaltningen i disse områdene.»

Det aktuelle arealet ligger i Voengelh Njaarke sijte (reinbeitedistrikt). Reindrifftslovens § 4 viser til at den samiske befolkningen har rett til å utøve reindrift innenfor det samiske reinbeiteområdet på grunnlag av alders tids bruk. Lovens § 19 utdyper at beiteretten gjelder i fjellet og annen utmarksstrekning hele året. Beiteretten omfatter rett til nødvendige årstidsbeiter. Det omfatter vår-, sommer-, høst- og vinterbeiter, herunder flyttleier, kalvingsland og paringsområder (§ 20 Årstidsbeiter). I § 22 framgår det at en reindrifftsutøver har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes, samt adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Dette inkluderer faste inn- og avlastningsplasser for transport av reinen.

Statsforvalteren har over tid registrert at det er stor byggeaktivitet i Nærøysund kommune. Det bekreftes av Voengelh Njaarke sijte som opplever at deres vinterbeiteområder i kommunen stykkes opp på grunn av utbygginger, nydyrking, dispensasjoner m.m.

I perioden fra 1. januar 2018 til 31. desember 2021, har Statsforvalteren i Nordland mottatt 56 arealsaker sendt på høring fra Nærøysund kommune. Dette gjelder søknader hvor Statsforvalteren i Nordland har foretatt reindrifftsaglige vurderinger og gitt uttalelse til Statsforvalteren i Trøndelag i saker som omhandler dispensasjoner, reguleringsplaner og oppstart av arealplan. Disse sakene representerer et betydelig arealpress og illustrerer de utfordringene reinbeitedistriktet har både når det gjelder å opprettholde flyttleienes funksjon og sikre beitegrunnet, særlig i vinterbeiteområdet.

Oppsplitting av beiteområdene påvirker drifta negativt blant annet fordi reinens unnvikelsesadferd fører til store indirekte arealtap. Det svekker mulighetene for samarbeid om vaktordringer mellom siidaandelene når reintallet må begrenses innenfor hvert område. Behovet for innleid hjelp øker sammen med kostnadene. På bakgrunn av de endringene som er gjort etter at konsesjon ble gitt og de planprosessene som pågår, mener vi det er riktig å oppdatere kunnskapsgrunnet. Vi krever at det utarbeides ny konsekvensutredning, hvor den samlede virkningen for reinbeitedistriktet utredes og legges til grunn for beslutning i saken, jf. forskrift om konsekvensutredning § 21 tredje ledd: *Der hvor reindrifftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkningene av allerede gjennomførte vedtatte eller godkjente planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistriktet vurderes.*

En samlet vurdering må også ta i betraktning naturgitte forhold. Klimaendringer er en utfordring for reindrifften. Mer uforutsigbart vær og endringer i snø- og isforhold vil påvirke beiteforholdene. Dette er forsterket de senere årene med hyppigere vintre med låste beiter og store snømengder som har gjort det nødvendig å tilleggsføre reinen. Det gjør at reindrifften har behov for mer fleksibilitet i bruken av beiteområder, og kan i enkelte tilfeller gjøre at vinterbeiteområder ikke lenger kan brukes. Klimaendringenes effekt på de aktuelle beiteområdene, og behovet for eventuelle reserveområder for beiter må inkluderes i konsekvensutredningen. Rovvilt er en stor utfordring for reindrifften, og det er et økende problem dette reinbeitedistriktet. Høyt rovvilttrykk gjør også at reindrifften vil ha behov for mer fleksibilitet i bruken av beiteområder. Rovvilt er en belastning som kommer i tillegg til eventuelle inngrep og utbygginger, og må tas i betraktning når man vurderer reindrifftens samlede situasjon.

Vi minner om at konsultasjonsplikten må overholdes. Endringene i sameloven som trådte i kraft 1. juli 2021, slår fast at representanter for samiske interesser har rett til å bli konsultert i beslutninger eller tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. Konsultasjonsplikten omfatter også kommunene, jf. § 4 – 4 i lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven). Denne endringen forsterker samisk reindriffts

medvirkning og muligheter til å påvirke tiltak og vedtak som kommunen har myndighet over.

Klima og miljø

Vårt faglige råd er at det ikke gis forlenget byggefrist – dette begrunnes her; Utbyggingen gir bortfall av urørt natur. FNs naturpanel (IPBES) peker på naturkrise. Hovedårsaken til den globale naturkrise er arealbruken og de omfattende arealendringene. I dag er det bare om lag 12 prosent av landarealet i Norge definert som relativt urørt natur. Det betyr at det meste av naturen i Norge enten er nedbygd eller kraftig endret. Et steg på veien mot å løse naturkrise er å stoppe nedbyggingen eller omdanningen av natur bit for bit. På samme måte som Norge må bli karbonnøytrale, må vi også bli arealnøytrale. Det betyr at vi må unngå å bygge ned mer av naturen. Vi må gjenbruke eller bedre utnytte allerede nedbygde arealer, og fortette de nedbygde områdene. Vi må ha et grønt skifte, der løsninger som reduserer utslipp av CO₂ og øker fornybar energiandel, ikke innføres på bekostning av naturen. Vi ber om at nødvendigheten av nye inngrep i natur vurderes nøye, og i lys av at tilsvarende mengde fornybar energi kan skaffes på andre mer arealnøytrale måter, blant annet ved opprustning av eldre kraftverk. Her er det snakk om ca 10 GWh i årsproduksjon. Opprustning av Nedre Fiskumfoss skaffet til veie 118 GWh uten nye arealinngrep.

Den planlagte utbyggingen gjør at 200 meter av øvre leveområdet for laksefisk i Teplingelva forringes vesentlig. Grunnet ny rødlistevurdering av laks fra livskraftig til nær truet, skal det legges mer vekt på laksens levekår og påvirkninger fra utbyggingen på bestanden. Vi gir faglig råd om å ikke å bygge ut anadrom strekning slik som planlagt. De seneste år er det blitt økt bevissthet om verdien av øvre del av anadrom strekning, som ofte defineres av en foss og en underliggende kulp. Dette er et viktig oppholdsområde og ikke sjeldent også gyte- og oppvekstområde for laks og sjørørret. Det er ny kunnskap om tilstanden til sjørørretbestandene i Innerfolda (innenfor Foldereid). Her er Teplingelva satt i moderat økologisk tilstand (sammen med 3 av 5 andre vurderte bestander), mens miljømålet som skal oppnås er god tilstand (Vitenskapelig råd for lakseforvaltning temarapport nr 9). Etter vannforskriftens regler skal det ikke gjennomføres nye tiltak som gir risiko for ikke å nå miljømålet. En utbygging på anadrom strekning vil gjøre det vanskeligere å nå miljømålet.

Ønsker for fremtidige saker:

Statsforvalteren har ikke beslutningsmyndighet i vannkraftsaker, og vi har ikke nødvendigvis kjennskap til hele saksfeltet. Vi mener derfor det er uheldig om vi skal ha ansvaret for å vurdere om den kunnskapen som finnes er tilstrekkelig og om den står «i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet». Dette er et ansvar vi mener tilligger beslutningstaker. Åpenbare mangler gir vi tilbakemelding på. Som tidligere påpeker vi kunnskapshull, på grunn av at ressursen som brukes på biologisk mangfoldundersøkelsene som ligger til grunn er knapp. Vi har ikke sett naturmangfoldrapporten, da den ikke ligger ved saken, og det er ikke lagt inn informasjon i offentlige databaser. Det er også vanskelig å se resultatet av endelig vedtak fra departementet. Gjeldende vedtak med nytt kartvedlegg burde vært oppdatert og lagt ved saken.

Samfunnssikkerhet

Vi har ingen merknader til at det gis utsatt byggefrist.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalteren krever at det utarbeides en ny konsekvensutredning for tema reindrift før det eventuelt gis utsatt byggefrist. Bakgrunnen for dette er en økning i arealpresset innenfor Voengelh Njaarke sijte siden utredningen i 2016 og konsesjon ble gitt i 2017. Det er derfor et behov for en oppdatering av kunnskapsgrunnlaget, jfr. naturmangfoldlovens § 8. Statsforvalteren vil vurdere å påklage et vedtak som ikke ivaretar dette hensynet.

Vi ber om å bli orientert om vedtaket i saken. Som rettighetshaver med klagerett skal også Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt orienteres om vedtaket.

Med hilsen

Trude Mathisen (e.f.)
seksjonsleder
Kommunal- og justisavdelingen

Thomas Møller
seniorrådgiver
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandlere:

Kommunal og justis: Thomas Møller – 74 16 81 26

Klima og miljø: Kari Tønset Guttvik og Anveig Nortug Wist – 73 19 92 05 / 73 19 93 37

Landbruk: Margrethe Halsan – 73 19 92 73

Samfunnssikkerhet: Lars Petter Løkken – 74 16 81 76

Reindrift: Svein Bjørk – 74 13 80 57

Kopi til:

Nærøysund kommune

Trøndelag fylkeskommune

VOENGEL NJARKE

REINBEITEDISTRIKT

Postboks 133, Sentrum

Fylkets hus, Postboks 2560

v/ Nils-Johan Kappfjell

Bjørhusdalsveien 94

7901 RØRVIK

7735 STEINKJER

7890 NAMSSKOGAN